

BTK TARAFINDAN HAZIRLANAN ELEKTRONİK HABERLEŞME CİHAZLARININ ULUSLARARASI STANDARTLARA GÖRE MARUZİYET LİMİT DEĞERLERİNİN BELİRLENMESİ, KONTROLÜ VE DENETİMİ HAKKINDA YÖNETMELİK TASLAĞI İLE İLGİLİ ODAMIZIN GÖRÜŞÜ 21.02.2011 TARİHİNDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNA TESLİM EDİLMİŞTİR. ODAMIZIN GÖRÜŞÜ AŞAĞIDA VERİLMİŞTİR.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU'NA

16 Mayıs 2009 tarih ve 27230 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Elektronik Haberleşme Cihazlarına Güvenlik Sertifikası Düzenlenmesine İlişkin Yönetmelik'in, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası'nın açtığı dava sonucunda, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 30.09.2010 tarihli kararı ile yürütmesi durdurulmuştur.

Anılan karar, davacı Odamız ve bir diğer davacı Tüketici Hakları Derneği ile yapılan ortak basın açıklaması ile kamuoyuna duyurulmuş ve halkın tercihlerine saygılı olarak, güvenlik sertifikası verilmesi öncesinde halkın katılımı ve işletme

süresince halkın denetimi ile ilgili mekanizmaları yasal güvenceye bağlayan yeni bir Yönetmeliğin oluşturulması ve Mahkeme kararında da belirtilen şekilde ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının da katılımı ile gerçekleştirilecek **bilimsel bir çalışma sonucunda** hazırlanması için gerekli çalışmaların yapılmasının Kurumunuzdan beklenildiği ifade edilmiştir.

Ancak basın açıklamamızı takip eden gün içinde **Kurumunuz tarafından Odamıza gönderilen Taslak Yönetmelik ile Danıştay kararında yer verilen gerekçenin bir kenara bırakıldığını görmüş bulunmaktayız.** Kurumunuz bünyesinde hazırlanan, Kurum dışında kimseye danışılmadan son şeklini alarak görüş için bir kısım kurum ve kuruluş ile davacı Odamız ve bir diğer davacı Tüketici Hakları Derneği'ne gönderildiği anlaşılan taslağın aşağıda belirtilen önerilerimiz ile Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 30.09.2010 tarihli kararının gerekçesi dikkate alınmadan bir çözüm olamayacağını belirtmek isteriz.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 30.09.2010 tarihli yürütmenin durdurulması kararında dava konusu Yönetmelikle yapılması öngörülen düzenlemelerin Anayasa ile devlete verilen görevlerin yaşama geçirilmesi bakımından büyük önem taşıdığı, Anayasa ile devlete verilen bu görevlerin yerine getirilmesinin belli bir plan ve program çerçevesinde gözetim ve denetim ile gerçekleştirilebileceği, Anayasa'da yer alan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı kavramına doğal güzelliklerin korunduğu, kentleşme ve sanayileşme ve teknolojik gelişmenin getirdiği hava ve su kirlenmesinin önlenmesi kadar, belli bir plan, program ve bilimsel çalışmaya göre düzenlenmiş çevrenin de gireceği belirtilmiştir.

Yine Mahkeme kararında cep telefonları için kurulan baz istasyonları hakkında mevzuatın son derece kısıtlı olması sebebi ile uygulamada karşılaşılan sorunların büyük ölçüde yargı içtihatları ile çözümlenmeye çalışıldığı, oysa ki sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı dikkate alınarak kurulmaları halinde haiz olmaları gereken koşulların neler olduğu gibi hususlarda bilimsel çalışmalarla desteklenen bir düzenlemeye gereksinim duyulduğu belirtilerek dava konusu Yönetmeliğin yeterli bilimsel

çalışma yapılmadan yayınlandığı ve Yönetmeliğin dava konusu edilen hükümlerinin düzenleme amacının da yine yeterli bilimsel verilerle açıklanamadığının anlaşıldığı ifade edilmiş ve insanın sağlıklı bir çevrede yaşam hakkı ile doğrudan ilgisi bulunan dava konusu Yönetmeliğin hazırlanması esnasında ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerinin alınmasının yanı sıra üniversite, sivil toplum kuruluşları ve gerekirse uluslararası kuruluşlarla birlikte yapılacak bilimsel bir çalışma sonucuna göre düzenleme yapılması gerekirken salt ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerinin alınmasıyla yetinilerek yapılan düzenlemede hukuka uyumluluk bulunmadığı ifade edilmiştir.

Ancak tarafımıza Kurumunuzca gönderilen 04.2.2011 tarih ve 3415 sayılı yazı ekinde hazırlanmış olduğunuz Yönetmelik taslağının dağıtım listesinin İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü, Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, Bilkent Üniversitesi Rektörlüğü, Çankaya Üniversitesi Rektörlüğü, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Kocaeli Üniversitesi Rektörlüğü ile davacı TMMOB Çevre Mühendisleri Odası ile Tüketici Hakları Derneği ile sektör derneği olan TELKODER'le sınırlı olduğu, bu kurumların da tarafınızca tek taraflı hazırlanan Yönetmelik ile ilgili görüş bildirmeleri için 21.02.2011 tarihine kadar süre verildiği anlaşılmaktadır.

Danıştay kararı uyarınca ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile meslek örgütlerine, konu ile ilgili çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşları ile demokratik kitle örgütlerine görüş sorulması gerekirken, herhangi bir görüş sorulmadan taslak Yönetmeliğin hazırlandığı anlaşılmaktadır. Danıştay'a açılan dava ile Oda'mızca düzenleyici kurallara ve idari kararlara katılım sürecine hak arama hürriyetinin teminatı altında yargı yoluyla müdahale edilmese idi muhtemeldir ki davacı örgütlerden olan Odamıza da 2009 senesinde hazırlanan Yönetmelik'te olduğu gibi yine görüş sorulmayacaktı. Ancak yargı kararı ile de olsa Oda'mıza görüş sorulmasının davada ileri sürmüş olduğunuz Oda'mızın konu ile ilgili olarak menfaat ilişkisi bulunmadığından davacı olamayacağı iddialarını da bir kenara bırakıldığını göstermesi bakımından

fevkalade önemli bir gelişmedir.

Buna karşın Oda'mızca parçası ve teknik değişiklikler yerine kökten bazı değişikliklerin yapılmasının toplumsal bir sorun haline gelmiş olan bu alanda çözümünü beraberinde getireceğine inanılmaktadır.

Gerek yürütmesi durdurulan, gerekse de Kurumunuzca katılımdan uzak ve tek taraflı olarak hazırlanarak salt görüş bildirilmesi istenilen Taslak Yönetmeliğin konusu, ülkemizde üzerinde ciddi bir hassasiyetle durulan ve de kamuoyunda ciddi endişelere konu elektromanyetik kirlilik ve baz istasyonlarının insan ve çevre sağlığına etkileri ile ilgili olduğu kamuoyunun da malumudur.

Danıştay kararında da belirtildiği gibi Anayasa ile devlete verilen bu görevlerin yerine getirilmesinin belli bir plan ve program çerçevesinde gözetim ve denetim ile gerçekleştirilebileceği tartışmasızdır. Ancak Kurumunuzca daha önce de hazırlanan Yönetmeliklerde olduğu gibi, Mahkeme kararı sonrasında taslak olarak Kurum içinde hazırlandığı ve görüş için özellikle kamu kurumu niteliğinde meslek odaları ile kamu yararına çalışan dernek, vakıf ve kitle örgütleri olan sendikaların görüşlerini ileteceği bilimsel nitelikte bir çalıştay/ toplantı yapılmadan hazırlandığı anlaşılan Yönetmelik ile yönetsel düzenlemelere katılım, Danıştay kararının aksine Kurumunuz eli ile maalesef engellenmektedir. Katılım, karar süreçlerine aktif ve sürekli müdahaleler gerektirdiği gibi anlık önermeler ile gerçekleştirilemez. Her şeyi hazırlanmış ve alınan görüşlere pek de fazla itibar edilmeden bir hafta içerisinde yayınlanacağı düşünülen bu Taslağa görüş bildirmek kararlara katılım ile ilgili ilke ve esaslara uygun değildir.

Öyle ki elektromanyetik kirliliğinin konusu olan çevre ve halk sağlığının, salt Kurumunuzca hazırlanan taslak ile çözümlenecek bir konu olmadığı Danıştay kararında da açıkça belirtilmektedir. Konu sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı ile ilgili olduğu kadar, kültürel ve toplumsal boyutları da olan bir konu olup, bu husustaki değerlendirmeler ancak kararlara katılım imkânlarının pekiştirilmesi ile ilgili mekanizmaların güçlendirilmesi ile çözülebilir.

Bilindiği üzere **Çevre Kanunu'nun 10. maddesi** "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. **Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.**" şeklindedir.

Kaldı ki, yakın geçmişte yürürlüğe giren (7.5.2004) Anayasa 90.maddesine 5170 / 7 nolu kanunla eklenen

maddeye göre; **«Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri dikkate alınır.»**

Bilindiği gibi, Anayasanın 56 ve 63.maddeleri "**temel haklar ve ödevler**" bölümünde düzenlenmiş ve "**çevre hakkı**" yeni kuşak haklarından olup, temel hak ve özgürlüklere ilişkin sözleşmeler kapsamında mütalaa edilmektedir.

Bu anlamda Anayasa'nın 90.maddesi uyarınca ÇED uygulamasında dikkate alınması zorunlu olan çevre koruma sözleşmelerini belirtmekte yarar görüyoruz.

1992 - Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Üzerine Rio Zirvesi Sonuç Deklarasyonu;

* İnsanlar, doğa ile uyum içinde sağlıklı ve verimli bir hayata layıktır.

* Çevre konuları en iyi şekilde, ancak ilgili bütün **vatandaşların katılımı ile** yönetilir.

Devletler, **geniş çapta çevre bilgilendirmesi** yaparak kamuoyu aydınlatılmasını ve katılımı gerçekleştirecek ve teşvik edecektir.

1992 - BM-Rio-Gündem 21 Sözleşmesi

(7. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile hükümeti bağlayıcı olduğu kabul edildi)

(R.G; 25.7.1995-22534 mük. sh.157)

* Hükümetler, iş çevreleri ve kalkınma kuruluşları, kalkınma projelerinin biyolojik çeşitlilik üzerine etkisinin nasıl değerlendirileceğini ve bu çeşitliliği kaybetmenin maliyetinin nasıl hesaplanacağını öğrenmelidirler. Önemli etkileri olabilecek projelerde, **halkın geniş ölçüde katılımıyla çevresel etki değerlendirmesi** yapılmalıdır.

* Kişiler, gruplar ve kuruluşlar, özellikle kendi toplumlarını etkileyebilecek çevre ve kalkınma kararlarını bilmeli ve bunlara **katılmalıdır**. İnsanlara kararlar hakkında bilgi vermek için, ulusal hükümetler, kişilerin çevre ve kalkınma konularıyla ilgili bütün bilgilere ulaşmasını sağlamalıdır. Bu bilgi, çevre üzerine önemli etkisi olan veya olabilecek olan üretim veya faaliyetleri ve çevre koruma önlemlerini içermelidir.

1992-BM-Rio-Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

(BKK;96/8857, R.G.30/6/1996-22860; 4177 nolu kanunla onay; 27.12.96-22860)

* Madde 14./1 (a); Sözleşen devletler; biyolojik çeşitlilik için önemli olumsuz etkiler doğurabilecek mevcut proje önerilerinin, bu olumsuz etkileri engellemeye veya en aza indirmeye yönelik bir **çevresel etki değerlendirmesine tabi tutulmasını** öngören uygun işleyişleri yürürlüğe koyacak ve **elverdiğince halkın da bu işleyişlere katılmasını** sağlayacaktır.

1979-Avrupa Konseyi-Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma BERN Sözleşmesi (20.2.1984-18318)

* Madde 3; Her akid taraf, yabani flora ve fauna ile doğal yaşama ortamlarının, bilhassa nesli tehlikeye düşmüş ve düşebilecek türlerin, özellikle endemik olanlarının ve tehlikeye düşmüş yaşama ortamlarının, bu sözleşme hükümlerine uygun olarak muhafazası amacıyla ulusal politikalarını geliştireceklerdir. **Her akit taraf, planlama ve kalkınma politikalarını saptarken ve kirlenme ile ilgili mücadele önlemlerini alırken, yabani flora ve faunanın muhafazasına özen göstermeyi taahhüt eder.**

*** Avrupa Birliği, 85/337/EEC Direktifi;**

"AB ülkelerinde gerçekleştirilecek her türlü projenin, teknik planlama ve karar alma sürecinin başlangıcında projenin çevresel etkileri dikkate alınmalıdır."

Ayrıca, Helsinki Avrupa Birliği Konseyi'nin 11 Aralık 1999 günlü Başkanlık Sonuç Bildirgesinin 12.maddesi uyarınca, Türkiye, diğer aday devletlere uygulananlar ile aynı kriterler temelinde Birliğe katılmaya yönelmiş bir aday devlettir. AB sürecinde Çevre ile ilgili fasıl açılmış ve müzakereler devam etmektedir.

Öte yandan, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu çerçevesinde hazırlanan **"1998-Aarhus-Çevre Konularında Bilgiye Erişim, Karar vermeye Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru Sözleşmesi"** imzaya açılmış olup 30.10.2001'de yürürlüğe girmiştir. Türkiye'nin de bu sözleşmeyi bir an önce imzalaması beklenmektedir. Madde 3/9'a göre; Sözleşmeye taraf olan bir devletin ülkesinde herkes çevreyle ilgili bilgiye ulaşabilecek, bu alanlarda alınacak kararlarda söz sahibi olabilecektir.

Yukarıda ifade edilen ulusal ve uluslararası hukuk normları uyarınca Oda'mızca iş bu taslak Yönetmeliğin hazırlanmasına sebep olan dava sürecinin başından bu yana, elektromanyetik kirliliğin de çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkileri yadsınamaz bir çevre kirliliği olduğu, bunun kısa ve uzun önem çevre, sağlık ve sosyal etkilerinin Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreci işletilmeden tartışılmayacağı, güvenlik sertifikası verilmeden önce kararlara katılım ile ilgili mekanizmaların inşa edilmesi ile bu kararların alınabileceği, endişelerin de ÇED sürecinin işletilerek halkın katılımı toplantılarında dile getirilen görüşler ile dikkate alınarak geliştirilebileceği belirtilmişti.

Ancak Kurumunuz tarafından bu yöndeki görüşlerimiz ile paralel bu yasal zorunluluğun dikkate alınmadan taslak Yönetmeliğin hazırlandığı ve kısıtlı sayıda kurum ve kuruluşun görüşüne sunulduğu görülmektedir.

GÜVENLİK SERTİFİKASI VERİLMEYEN ÖNCE ÇED SÜRECİNİN İŞLETİLMESİ İLE İLGİLİ TEMEL

YÖNÜNDEN YÖNETMELİĞİN TÜRÜNE KARŞI YAPILAN İTİRAZLARIMIZ BAKI KALMAK ŞARTI İLE TASLAK YÖNETMELİK İLE GETİRİLEN YENİ DEĞİŞİKLİKLER İLE İLGİLİ MADDE ELEŞTİRİLERİMİZ AŞAĞIDAKİ GİBİDİR.

10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 2nci, 8inci ve 33üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 17.2.2006 tarih, 26083 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 1. maddesinde Yönetmeliğin amacının; Başbakanlık, bakanlıklar, bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanacak kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı eki kararlar ve diğer düzenleyici işlemlerin taslak metinlerinin hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmesine, gerekçeler başlıklı 21 (1) maddesi ise genel gerekçede taslağın hazırlanmasını gerektiren nedenlerin açıkça belirtileceği, (2) Madde gerekçelerinde ise, her maddenin düzenleniş nedenlerinin açıklanacağı, kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi istenen hükümlerin neler olduğu ve kaldırma, değiştirme veya ekleme sebepleri açıkça belirtileceği, madde gerekçelerinin, her madde için ayrı ayrı düzenleneceğine dikkat çekilmiş olmasına ve madde gerekçelerinin, madde metninin tekrarı biçiminde hazırlanamayacağı düzenlemesine rağmen bu hususlarda tarafımıza hiçbir bilgi verilmemiştir.

Bu sebeple bir kısım düzenlemenin ne ölçüde bilimsel altlıklara dayandığı ve uygulama ne gibi sorunlarına yer açacağı tarafımızdan anlaşılammıştır. Oysa Danıştay kararında da belirtildiği şekilde bu mevzuat çalışmasının toplumun dinamikleri olan meslek örgütleri ile sivil örgütlerin bilgilendirilmesi için önemli bir fırsat olacakken, maalesef yine oldu bitti ile hazırlanan bir Yönetmeliğin yürürlüğe sokulacağı anlaşılmaktadır.

1) Hazırlanan taslak Yönetmeliğin amaç başlıklı 1/b maddesinde, daha önceki Yönetmelikte yer verilen *Elektromanyetik alanda istem dışı ve sürekli maruz kalma durumunda; çevre ve insan sağlığı üzerinde oluşabilecek muhtemel olumsuz etkileri giderebilmek amacıyla hazırlandığına* yönelik ifadelerin taslak Yönetmelikten ne maksatla çıkarıldığı tarafımızca anlaşılammaktadır.

Ancak düşünülen, Yönetmelik ile düzenleme konusu edilen limit değerlerinin belirlenmesi aşamasında Yönetmeliğin öncelikli amacı olan elektromanyetik alanda istem dışı ve sürekli maruz kalma durumunda; çevre ve insan sağlığı üzerinde oluşabilecek muhtemel olumsuz etkilerinin giderilmesi amacının Yönetmelikten çıkarılmak suretiyle konu teknik bir meseleye indirgenmiş, Yönetmeliğin insan ve çevre sağlığını gözeten genel bakışı ortadan kaldırılmıştır.

2) Kapsam başlıklı 2. maddenin yürütmesi durdurulan Yönetmelik'te olduğu gibi aynen korunarak dayanak başlıklı 3. maddeye ise işin bilimsel niteliğine vurgu yapılmak amacıyla IEEE, CENELEC ile uyumlu ICNIRP ve IRPA standart değerlerine gönderme yapıldığı ve tanımlar başlıklı 4. maddesinin c, ı, i, j ve t bentlerinde de CENELEC, ICNIRP, IEEE, IRPA ve WHO'nun tanımlarına yer verildiği görülmektedir.

Bu düzenlemenin, Danıştay kararında belirtilen uluslararası çalışmalar ile koordineli çalışılacağına dayanak yapılmak için yapılmış bir "makyaj" düzenleme olduğu düşüncesindeyiz.

3) Yürütmesi durdurulan Yönetmeliğin 4/1 maddesinde meskûn mahalin, geniş bir tanımı olan «*il, ilçe, kasaba, köy, mezra gibi, insanların sürekli veya geçici olarak buldukları; yol, su, elektrik, ulaşım, çöp toplama, kanalizasyon, aydınlatma gibi kamu hizmetlerinden istifade ettikleri toplu yaşam alanlarını ve bu alanların bitiminden itibaren 500 m uzaklıktaki mesafe*» tanımının taslak Yönetmeliğin 4/ö maddesinde 500 m. mesafesi de madde metninden çıkarılarak daha da daraltılmak suretiyle «*insanların sürekli veya geçici olarak ikamet ettiği yaşam alanları*» şeklinde Taslak Yönetmelikte düzenlendiğini görüyoruz.

Taslak düzenlemenin 4/ö maddesinde meskûn mahalin, insanların sürekli veya geçici olarak buldukları yaşam alanları şeklinde çerçeveye bir ifadeye sıkıştırılarak, üstelik 500 m. gibi somut bir mesafenin de madde metninden çıkarılarak amaçlanan aksine mesafeyi soyut ve muğlak bir hale getirerek sınırlandırıldığı, 500 m. gibi somut bir mesafenin de yürürlükten kaldırıldığı, maddenin bu hali ile söz konusu genel düzenlemenin, uygulayıcı alt makamların eski Yönetmelikte açıkça yazıldığı için uygulama konusu olan bir kısım yaşam alanları ile ilgili takdir yetkisini kötüye kullanılması tehlikesini doğuracağı düşüncesindeyiz.

Keza çıkarılan 500 m mesafede "iyi kötü" bir mesafe değerlendirmesi yapıldığı görülürken taslak yönetmelikte bu mesafenin belirlenmesinde hiçbir kriter getirilmemesi, amaç maddesinden de çıkarılan ifadeler ile birlikte düşünüldüğünde sağlık ve çevre risklerinin tamamen göz ardı edildiğini göstermektedir.

Nitekim Mahkemenin kararı sonrasında Türkiye'nin dört bir tarafından alınan telefonlarda en tartışılabilir konunun eski Yönetmelikteki geniş tanıma rağmen en çok tartışılan ifade olduğu görülmüştür. İnsanlar meskûn mahal içerisinde Yönetmeliğin uygulanma şartları ile ilgili ciddi sorun ve sorunlar yaşamaktadır. Bu hali ile yapılan ve tamamen uygulayıcıların yorumuna bırakılan genel bir tanım maalesef ki uygulamada çözüm değil çözümsüzlüğü doğuracaktır.

4) Yürürlüğü durdurulan Yönetmeliğin 4/m maddesinde belirtilen 'Ortalama Zaman' tanımı olan «*ortamdaki elektrik alan şiddetinin, ortalama değerinin hesaplanması için geçen, her bir ölçüm süresinin (6 dk)*» ve 4/ö maddesinde

belirtilen «*ortalama zamandan daha uzun süreli maruz kalmayı*» tanımlayan 'sürekli maruz kalma'nın ise yeni Yönetmelikten ne maksatla çıkarıldığı tarafımıza bir gerekçe iletilmediği için anlaşılabilir değildir. Bu durum dahi Yönetmeliğin hazırlanmasında katılımın olmadığına dalalettir.

Ortalama zaman ve ortalama zamandan daha uzun süreli maruz kalma kavramları, söz konusu elektromanyetik kirliliğin çevre ve insan sağlığına uzun süreli etkileri açısından önemli kavramlar olup, bu etkilerin taslak Yönetmelik ile nasıl giderileceği konusunda da bir düzenleme yapılmaması, yürütmesi durdurulan Yönetmeliğe karşı ileri sürdüğümüz riskler açısından son derece kritik düzenlemelerdir.

Yönetmelik taslağının amaç başlıklı 1/b maddesinde olduğu gibi yürütmesi durdurulan Yönetmelikteki 4/m ve ö maddelerindeki bu ifadelerin taslak Yönetmelikten çıkarılma sebeplerinin gerekçelerinin de tarafımıza iletilmesi, bu sayede kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Oda'mızın görüşlerinin de yeni düzenlemede dikkate alınmasının sağlanması gerekmekte idi.

5) Yönetmelik taslağının 6. maddesinde, yine yürütmesi durdurulan Yönetmelik hükmündeki aynı formül ile güvenlik mesafesinin nasıl hesaplanacağı düzenlenmektedir. Bu hesap tüm baz istasyonlarında uygulanacak genel bir formül olarak düşünülmüş ve aynen yürütmesi durdurulan Yönetmelikteki formül taslak Yönetmeliğe taşınmıştır.

Buna göre bu formül ile cihaz çıkış gücü, anten kazancı, elektrik alan limit değeri dikkate alınarak güvenlik mesafesi matematiksel olarak hesaplanmaktadır. Bu hesap sonucunda ortaya çıkacak güvenlik mesafesine göre güvenlik sertifikası verilerek baz istasyonunun işletilmesi sağlanacaktır. İşbu nedenle güvenlik mesafesi kavramı Yönetmelikte yer verilen en kritik düzenlemelerden birisidir.

Söz konusu hesaplama taslak Yönetmeliğin 4/ö maddesinde tanımı daraltılan meskûn mahal ile birlikte uygulandığında çevre ve insan sağlığı yönünden çok önemli risklere sebep olacaktır.

6) Yürütmesi durdurulan Yönetmelik'in 8/1 maddesindeki «*elektronik haberleşme cihazlarının meskun mahal içinde montajının yapılmasında, asgarî olarak 6 ncı maddeye göre hesaplanan güvenlik mesafesi dikkate alınacaktır. Ancak yönlü antenlerin arka yüzeyi için güvenlik mesafesi hesabı yapılmaz.*» şeklindeki hükmün, taslak yönetmeliğin yine aynı maddesinde düzenlendiği, ancak «*...yönlü antenlerin arka yüzeyi için güvenlik mesafesi hesabı yapılmaz.*» ifadesi yerine «*yönlü antenlerde ana huzmeye göre hesaplanan güvenlik mesafesinin dikkate alınacağı*» ifadesi ile değiştirilerek güvenlik sertifikasını esas alan soyut düzenlemenin taslak yönetmelikte de aynen korunduğunu görmekteyiz.

Söz konusu düzenleme, taslak Yönetmeliğin 4/ö maddesinde tanımı daraltılan meskûn mahal ile birlikte uygulandığında çevre ve insan sağlığı yönünden çok önemli risklere sebep olacaktır.

Burada dikkat çekmek istediğimiz husus, yürütmesi durdurulan Yönetmelikte *çevre ve insan sağlığı üzerinde meydana getirebileceği etkileri minimuma indirmek amacıyla belirlenen elektromanyetik alan şiddeti limit değerlerinin aşılmadığı mesafe* olarak tanımlanan güvenlik mesafesinin başkaca bir değerlendirmeye gerek duyulmada **YALNIZCA** bu formül ve değerlerle ifade edilmesidir! Yani anılan tanımla baz istasyonlarının insan ve çevre sağlığına minimum derecede etkileyecek tek kıstasın mesafe kavramı olduğu ve sanki bu güvenlik mesafesine uyulunca herhangi bir zararın doğmasının engelleneceği gibi bir anlam çıkmaktadır. Hiç şüphesiz ki baz istasyonlarının çevre ve insan sağlığını etkileri salt mesafenin ayarlanmasıyla önlenilecek gibi değildir! Bu nedenle güvenlik mesafesi tanımının Yönetmeliğin amaç metnine uygun daha gerçekçi, yaşama dokunan, çevre ve insan sağlığını ciddi olarak gözeten bir tanımı yapılmalıdır.

Nitekim Yönetmelik taslağının amaç başlıklı 1/b, tanımlar başlıklı 4/m maddesinde olduğu gibi bu maddedeki ifadelerin değiştirilme sebeplerinin gerekçelerinin de tarafımıza iletilmesi gerekirken idarenizce bu husus yerine getirilmeden tarafımızdan görüş alınmak istenilmesi hukuka aykırı olacak ve uygulamada ciddi sorunlar doğuracaktır.

7) Taslak Yönetmeliğin 8/4. fıkrası ile 'yakalama ucu ve benzeri yıldırım koruma ekipmanlarının' ifadelerinin Yönetmeliğe eklendiği, böylece fıkra metni ile eski Yönetmelikten farklı olarak "*Paratoner, yakalama ucu ve benzeri yıldırım koruma ekipmanları, topraklama tesisatı ve sivil havacılık kurallarına göre gerekli ışıklandırmanın bu konuda yayımlanan standartlara ve ilgili mevzuatlarındaki kurallara göre tesis edilmesinin gerekli olduğunun*" şeklinde düzenlendiği görülmektedir.

Yönetmelik taslağının bu maddedeki ifadelere yakalama ucu ve benzeri yıldırım koruma ekipmanlarının eklenmesi sebeplerinin gerekçelerinin de tarafımıza iletilmesi gerekirken Kurumca bu husus yerine getirilmeden tarafımızdan görüş alınmak istenilmesi hukuka uygun sonuçlar doğurmayacaktır.

8) Taslak Yönetmeliğin 8/5. fıkrasında "*Cihazların montajını müteakip; Yönetmelikte belirtilen özellikteki ölçüm cihazları ile test ve ölçümler yapılacak*" şeklindeki yürütmesi durdurulan Yönetmelik hükmü aynen korunurken "*ve kurulan cihazın elektromanyetik alan şiddet değerinin 16 ncı maddede belirtilen limit değerlerini aşmaması sağlanacaktır*" şeklindeki yürütmesi durdurulan Yönetmelikteki ifadeler taslak düzenlemeden çıkarılmıştır. Bu tasarrufun neden yapıldığı anlaşılamamıştır.

Kurum, bu madde hükmündeki değişiklik ile Danıştay

kararındaki Anayasa ile devlete verilen bu görevlerin yetine getirilmesinin belli bir plan ve program çerçevesinde gözetim ve denetimi görevinden uzaklaşmaktadır.

9) Taslak Yönetmeliğin 8/6. fıkrasına ise aynı cihaz ve yer için ikinci kez ihlal halinde 23. maddenin ikinci fıkrasında belirtilen idari ceza hükümlerinin uygulanacağına dair ek cümle getirilmiştir.

Yönetmelik taslağının bu maddedeki ifadelere ek yapılarak montaj esaslarına uyulmamasında ısrar halinde uygulanacak idari yaptırımın belirlenmesinde yaptığı gönderme insan ve çevre sağlığı yönünden risk doğurmak konusunda tekrar tekrar hukuka aykırı davranışı tespit edilen kişiye verilecek idari para cezasının yerine lisans iptali vb gibi caydırıcı hükümler gündeme getirilmelidir.

10) Güvenlik sertifikası müracaatı ve ölçüm bildirim başlıklı 9/2 maddesindeki 60 gün sürenin 120 güne çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bu sürenin uzatılması, ancak giriş bölümünde ifade ettiğimiz ÇED prosedürü ile birlikte düşünüldüğünde söz konusu olabilir. Aksi takdirde somut bir gerekçe gösterilmeden sürenin uzatılmasından beklenen amacın ne olduğu anlaşılamamaktadır.

11) Yönetmeliğin 12/1 fıkrasında ise Ölçümlerin üniversitelerin; elektrik-elektronik, haberleşme, fizik mühendisliği, fizik lisansı veya elektromanyetik dalgalar ile ilgili dersleri alarak teknik bölümlerin birinden veya meslek yüksek okulu ile liselerinin elektrik, elektronik, haberleşme **teknolojisi (telekomünikasyon, haberleşme, haberleşme teknolojisi, elektronik haberleşme), elektronik teknoloji (elektrik-elektronik, elektrik elektronik teknikerliği, elektronik, endüstriyel elektronik, elektronik yüksek teknisyenliği)** bölümlerinden mezun olan personel tarafından yapılacaktır şeklinde düzenlenmiştir. Maddenin 2. fıkrasına ise ölçüm yapacak personelin niteliklerinde değişiklik yapmaya, sertifika veya belgelendirmeye ilişkin hususları belirlemeye Kurumun yetkili olacağına dair fıkra hükmü eklenmiştir. Yine maddenin 6. fıkrasına yetki belgesi alacak firmaların nitelik ve niceliklerini belirlemeye Kurul yetkili kılınmıştır.

Yapılan değişiklik ile ölçüm yapacak olan kişilerin meslek alanları genişletilmiş, ancak çevre ve halk sağlığı açısından bu ölçümlerde görüş bildirebilecek teknik mesleklerle yer verilmemiştir.

Keza yetki belgesi alacak firmaların nitelik ve niceliklerinin Kurul tarafından belirleneceği belirtilmiş ise de bu belirlemenin idari bir karar ile mi, genel düzenleyici bir işlem ile mi yapılacağı, Resmi Gazete'de yayınlanıp yayınlanmayacağı, kamuoyuna duyurulma şeklinin belli olmaması doğru değildir. Bu düzenlemenin nasıl yapılacağı konusunda açık ve somut bilgi ile yasal dayanağının taslak yönetmelikle belirlenmesi gereklidir.

12) Yönetmeliğin 14/3. fıkrası ile yeni düzenleme getirilmiş ve ölçüm yetki belgesi süresi bitmeden en az 15 gün önce firma yenileme müracaatı yapmak zorundadır, konu sürede müracaat yapmayan firmanın ölçüm yetki belgesi iptal edilir ve Kurumun internet sitesinde yayınlanır hükmü getirilmiştir.

Söz konusu değişiklik ile ilgili eleştirimiz, Yönetmeliğin 12/1 fıkrasında getirilmek istenilen düzenlemenin niteliği ile ilgili olduğundan eleştirilerimiz aynen burada da geçerlidir.

13) Yönetmeliğin 16. maddesinin fıkrasında

Meskun mahal ortamında; elektrik alan şiddeti, manyetik alan şiddeti, manyetik akı yoğunluğu ve eş düzlem dalga yoğunluğu

- ortam için Uluslararası İyonlaştırılmayan Radyasyondan Koruma Komisyonunun belirlediği limit değerlerini,
- çevre ve insan sağlığı dikkate alınarak, ihtiyati tedbir açısından, tek bir cihaz için Uluslararası İyonlaştırılmayan Radyasyondan Koruma Komisyonunun belirlediği değerlerin ¼'ünü aşmayacaktır.

Şeklinde düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile yürürlüğü durdurulan yönetmelikteki toplam limit değeri ile ilgili somut bir düzenleme getirilmemiş, bu değerlendirme ortam için ifadesi ile geçştirilmiştir. Nitekim tek bir cihaz için Uluslararası İyonlaştırılmayan Radyasyondan Koruma Komisyonunun belirlediği değer açısından bir düzenleme getirilmiş iken toplam ve kümülatif etki ile ilgili bir değerlendirmeye yer verilmemesi, yine madde metni altında verilen tablonun yürütmesi durdurulan Yönetmelikteki düzenleme ile aynı olduğu görüldüğünden b bendinde belirtilen çevre ve insan sağlığı dikkate alınacağına dair endişelerimiz artmaktadır. Ayrıca ihtiyati tedbir amaçlı bir düzenleme değil, ihtiyat ilkesi gereği bir düzenlemenin taslak yönetmelikte yer bulması gerekirdi.

14) 24. Maddedeki düzenleme ile de yürütmesi durdurulan 16.5.2009 tarihli 27230 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Yönetmeliğin yürürlükten kaldırıldığı belirtilmektedir.

15) Yine Yönetmeliğin geçici 1. maddesi uyarınca Yönetmeliğin yayımından önce verilmiş olan güvenlik sertifikalarının geçerli olduğu belirtilmiştir.

Yönetmeliğin geçici 1. maddesi uyarınca daha önce yürütmesi durdurulan Yönetmelikteki geçici maddede olduğu gibi yayımı tarihinden önce sertifika almış olan baz istasyonlarının bu güvenlik sertifikalarının hiçbir inceleme ve denetlemeye tabi olmadan anılan madde uyarınca geçerliliğinin sağlanmasının kabul edilmesi mümkün değildir.

Nihayet, taslak yönetmelik ile ilgili ÇED sürecinin öngörülerek baştan ve yeni bir düzenlemeye konu edilmesi, 2009 tarihli Yönetmelikten önce mahalli çevre kurulları ile ilgili katılımı güçlendiren hükümlerin 2009 Yönetmeliğinden çıkarıldığı gibi taslak yönetmelikte de bu düzenlemelere yer verilmediği anlaşıldığından, MEVCUT DÜZENLEMENİN BÜTÜNÜNE İŞBU ELEŞTİRİ RAPORUMUZDAKİ GEREKÇELERİMİZLE OLUMSUZ GÖRÜŞ BİLDİRİR, yeni bir Yönetmeliğin hazırlanması için hukukçular ve toplumbilimcilerin de katıldığı bilimsel nitelikte bir çalıştayın toplanmasını arzu ettiğimizi bildiririz.

Çevre ve halk sağlığı yönünden eleştirilerimizin Kurumunuz başkanınca "rant peşinde" olduğumuz şeklinde değerlendirilmesini de talihsiz değerlendirmeler olarak gördüğümüzü bildirir, katılımcı bir çalışma için çağrınızı bekler, çalışmalarınızda başarılar dileriz.